

Document	Archeologische Quicksan (update)
Plangebied	Van der Linden Kwartier (plan Buitenstad), Hoorn, gemeente Hoorn
Adviesnummer	20156
Opsteller(s)	5.1.2e (KNA archeoloog), 5.1.2e (KNA archeoloog) & 5.1.2e (senior KNA-archeoloog)
Datum	05-08-2024

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring werkzaamheden (kosteloos)
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden via archeologie@hoorn.nl.

Archeologische Quicksan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Hoorn (contactpersonen: 5.1.2e & 5.1.2e) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de ontwikkeling van het nieuwbouwproject het Van der Linden Kwartier in Hoorn, gemeente Hoorn (afb. 1).

Het plangebied grenst in het noorden aan de Berkhouterweg en in het zuiden aan de spoorlijn. Het nieuwbouwproject bestaat uit woningen, appartementen, winkelruimte, horeca en parkeerplaatsen. Er wordt tevens een parkeerkelder gerealiseerd.

Momenteel zijn binnen het plangebied twee bedrijven aanwezig: de Opel-garage Van der Linden van Sprankhuizen en het natuursteenbedrijf Dapper en Harder Natuursteen. Het plangebied heeft een omvang van 2,3 ha.

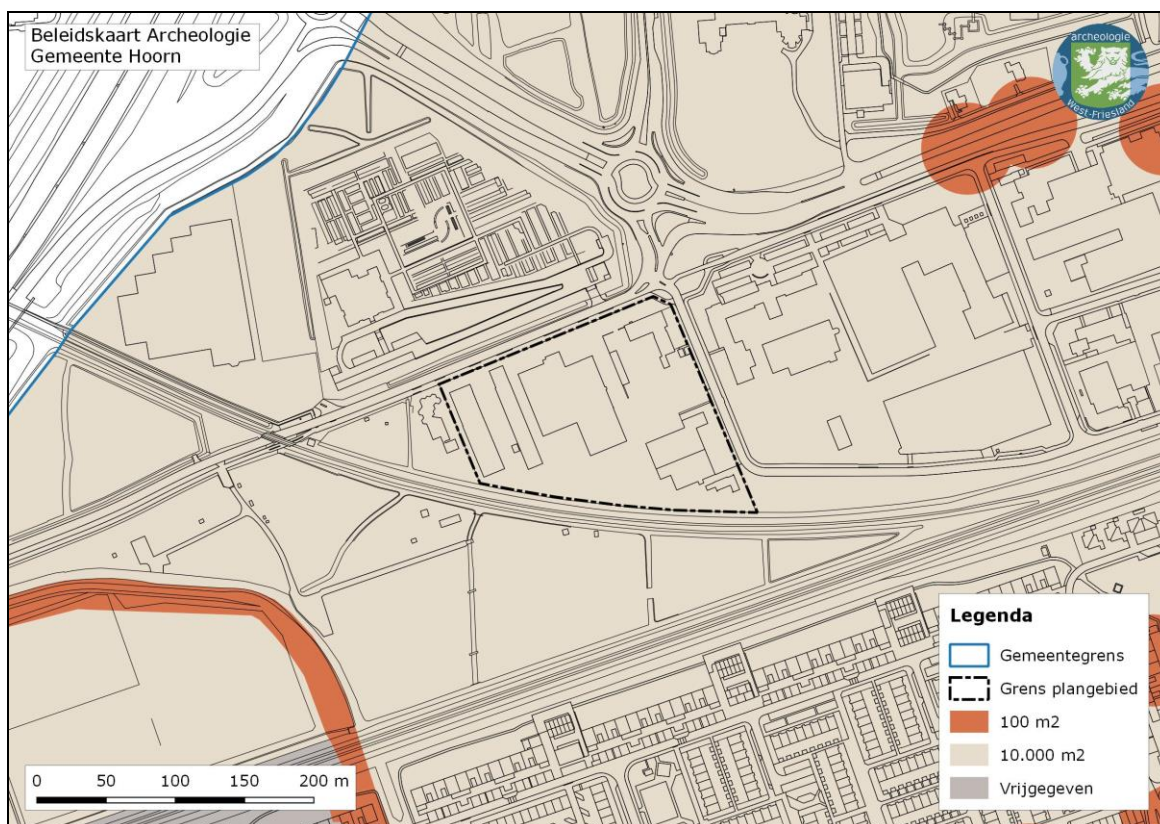
2. Beleidskaart archeologie en Omgevingsplan

De gemeenteraad van Hoorn heeft op 12 maart 2013 de Beleidskaart Archeologie vastgesteld. Op deze kaart is aangegeven waar de bekende archeologische vindplaatsen zich bevinden en welke archeologische verwachtingszones er zijn in de categorieën (zeer) hoog, middel en lage verwachting. De verwachting is gecombineerd met een beleidsadvies per archeologische verwachtingszone. In 2021 is in het kader van de Omgevingswet een update van deze kaart vervaardigd. Hierin zijn onder andere de reeds onderzochte gebieden vrijgegeven.

Het plangebied ligt in een buitengebied, waar een lage archeologische verwachting geldt voor alle perioden. Op de beleidskaart is dit vertaald naar een vrijstellingsgrens van 10.000 m².

Afbeelding 1. De locatie van het plangebied (witte stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. De ligging van het plangebied Van der Linden Kwartier (zwarte stippellijn) op de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Hoorn.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingegaan en zijn de vigerende bestemmingsplannen overgegaan naar het tijdelijk omgevingsplan. Totdat er een nieuw omgevingsplan is, gelden voor archeologie de regels zoals opgenomen in de eerdere bestemmingsplannen. Het plangebied valt samen met het bestemmingsplan Venneweg-Middelweg-Berkhouterweg (vastgesteld 14-11-2017). Om de eventueel aanwezige archeologische waarden te beschermen is in dit bestemmingsplan een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5 opgenomen. Hieraan is een vrijstellingsgrens van 10.000 m² verbonden (conform de beleidskaart archeologie).¹

3. Cultuurhistorische achtergrond & archeologische bronnen

Het plangebied ligt aan de Berkhouterweg. Deze weg verbond het Oosteinde van Berkhout met het Keern en dateert van oorsprong uit de 12de eeuw. Deze historische landschapsstructuur is echter bij de realisatie van de grote bouwprojecten uit de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw grotendeels verdwenen. Het gebied buiten de stad had vanaf de 17de eeuw een pre-industrieel karakter. Het gebied waartoe ook de Grote Waal en de Kleine Waal behoorden, lag vlak buiten de stad. Hier vestigden zich allerlei ondernemingen met een industrieel karakter, zoals houtzaagmolens, zeemtuwmmolens, meelmolens, oliemolens, tabaksmolens, biksteenmolens, een pelmolen en een hennepmolen. Naast deze molens waren binnen het gebied twee uitwateringsmolens met een overtoom, diverse woonhuizen en een lijnbaan aanwezig. Voor de Nieuwe Tijd is deze omgeving dus een archeologisch rijk gebied. Voor andere perioden zijn de verwachtingen laag.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de historische kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 is te zien dat binnen het plangebied geen bebouwing aanwezig is (afb. 3).

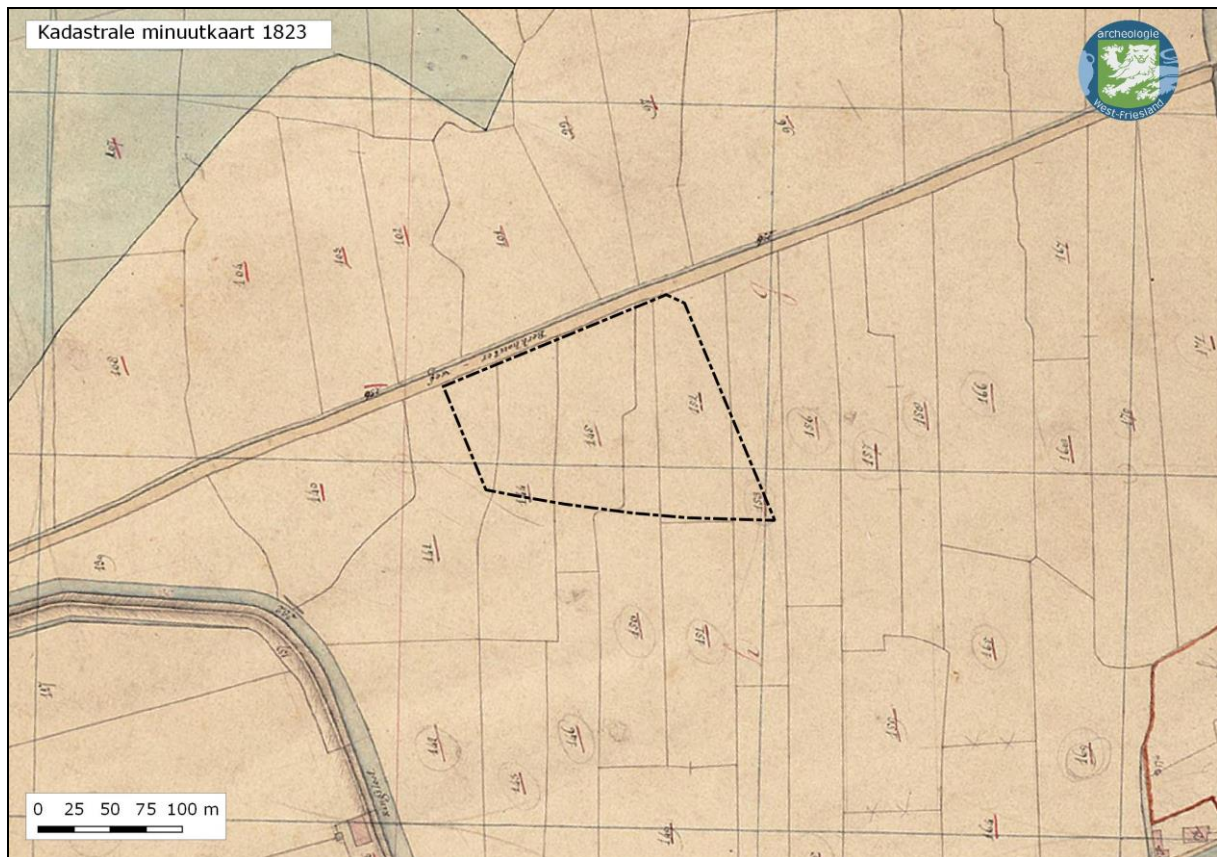

Afbeelding 3. De globale locatie van het plangebied (zwarte cirkel) op de kaart van (collectie Westfries Archief).

¹ NL.IMRO.0405.BPVenwMidwBerkhw-va01 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Op de latere kadastrale minuutkaart is te zien dat in de 19de eeuw binnen het plangebied ook nog geen bebouwing aanwezig was (afb. 4). Het plangebied werd door verschillende eigenaren gebruikt als weiland.

Op basis van historisch kaartmateriaal geldt binnen het plangebied een lage verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe Tijd.

Afbeelding 4. De ligging van het plangebied Van der Linden Kwartier (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1823 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

4. Archeologische en geologische bronnen

Binnen het plangebied is de verwachting voor sporen uit de prehistorie laag. Bij archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied zijn tot nu toe geen sporen uit de prehistorie aangetoond. Daarnaast gaat het hier om een laag gelegen gebied (maaiveld op circa 1,50 –NAP, zie ook afb. 5). Op paleogeografische reconstructies van het gebied ligt het plangebied rond 2250 v. Chr. nog in water.²

Uit de nabije omgeving van het plangebied is één archeologisch veldonderzoek bekend. Daarnaast zijn voornamelijk bureauonderzoeken uitgevoerd.³ Het archeologisch veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek, uitgevoerd door ADC in 2002.⁴ Het onderzoek vond plaats in het gebied De Blauwe Berg (vanaf circa 100 m ten noorden van het plangebied) en bestond uit 75 boringen. Er is één locatie aangewezen waar bewoning uit de prehistorie aanwezig zou kunnen zijn: in het noordelijk deel van het terrein, circa 1 km van het plangebied.

² Van Zijverden 2017.

³ Archisnummers 4572283100, 2124487100, 2450155100, 2269850100.

⁴ Van Zijverden 2003.

In de nabije omgeving van het plangebied zijn weinig vondstmeldingen bekend. Op circa 100 meter ten noordoosten van het plangebied zijn tijdens het bovengenoemde onderzoek van ADC een aantal scherven aangetroffen, daterend tussen de 10de en 14de eeuw.⁵ In het rapport wordt geconcludeerd dat de scherven niet duiden op de aanwezigheid van een nederzettingsterrein uit deze periode, maar kunnen worden aangeduid als bemestingsvondsten.⁶

In West-Friesland zijn langs de dorpslinten vaak terpachtige constructies zichtbaar, die in verband kunnen worden gebracht met middeleeuwse bewoning. Eventuele middeleeuwse of latere ophogingen zouden herkend kunnen worden op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Binnen het plangebied lijkt echter geen duidelijke ophoging aanwezig te zijn, die in verband kan worden gebracht met bewoning uit de Middeleeuwen (afb. 5).

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 (www.ahn.nl).

5. Conclusie & advies

Het ligt in de planning om binnen het plangebied Van der Linden Kwartier aan de Berkhouterweg in Hoorn een nieuwbouwproject te ontwikkelen met een omvang van 2,3 ha. Binnen het plangebied geldt middels het vigerend omgevingsplan en de beleidskaart archeologie dat bij plannen vanaf 1 ha rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie.

Vanwege de lage archeologische verwachting en het huidige grondgebruik is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk. Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie. Na realisatie van de nieuwbouw kan de dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5 komen te vervallen.

⁵ Archisnummer 2024776100. De scherven zijn o.a. steengoed, kogelpotaardewerk, Pingsdorf en Paffrath.

⁶ Van Zijverden 2003, 9-10.

De voorgenomen ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil monitoren.

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het gemeentelijk depot voor bodemvondsten.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland **minstens een week van tevoren** wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

6. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Gemeente Hoorn, 2012. Beleidskaart Archeologie (vastgesteld door de gemeenteraad op 12 maart 2013).

Gemeente Hoorn, 2017. Bestemmingsplan Venneweg -Middelweg – Berkhouterweg (vastgesteld 14-11-2017). NL.IMRO.0405.BPVenwMidwBerkhw-va01 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Soonius, C.M. & M.H. Bartels, 2012. *Toelichting Beleidskaart Archeologie Gemeente Hoorn*, Archeologie Erfgoed VVH, Hoorn.

Westfries Archief

Zijverden, W.K. van, 2003. Rapportage Hoorn Blauwe Berg AAI. ADC Rapport 173. Archeologisch Diensten Centrum, Bunschoten.

Zijverden, W.K. van, 2017. *After the deluge, a palaeogeographical reconstruction of bronze age West-Frisia (2000-800 BC)*. Leiden.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 3